

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

26. Periculosum est novas semitas in materia de gratia invenire velle
praetextu vel difficultatum ab Augustinio relictarum, vel maioris lucis,
quae recentioribus accesserit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

paulò profundius quàm nos arcana penetra-
verit; paulò solidius quàm nos ex Philoso-
phiæ rationibus, concordiam gratiæ eum li-
bertate fundaverit, doctrinamque contra
omnes Pelagianas versutias victoriosam di-
vinarum Scripturarum auctoritate commu-
niverit. Sic illi doctrinæ gloriam dando, quæ
gloriam Ecclesiæ de devictis Pelagianis non
scenicam nostram superaverit, humilitate nobis
Dei auxilium conciliante, revelabitur. Abiit
à nobis illa, ut miriùs dicam, quid nisi huma-
na quædam animositas, & sui sensus philan-
tia? ut dicamus aut sentiamus, nos tandem
hoc miserabili sæculo, quo in quibusdam
Theologorum gymnasijs Philosophia Theo-
logiam Cathedris pœnè deturbavit, novam
invenisse veram; rationem conciliandi liberū
arbitrium cum divina gratia & prædestina-
tione, à nemine huc usque traditam: quæ si
data explanataque semper fuisset, fortè neque
Pelagiana hæresis fuisset exorta, neque ex Au-
gustini opinione concertationibusque cum

Pelagianis tot fideles fuissent turbati, ad Pe-
lagianosque defecissent. Magnoperè quippe
talibus verendum est, ne facilitate delinitos
homines à Pelagio per ambages ad Pelagium
ducant, dumque Semi-Pelagianos cineres
extinguere volunt, Pelagianum incendium
reviviscat. Fortassis enim (quod suo loco vi-
dendum erit) contingeret eis id, quod sanctus
Prosper olim verebatur, ut non tam illi Catho-
lici, quam nos, quod adsit, simus Pelagiani. Contra-
riorum enim permixtio, meliorum defectio est. Quia
cum virtus vitium recipit, non à vitio, sed à virtute
discedit. Nam istud de divina gratia argu-
mentum, plus quam credi à quoquam istius-
modi recentiorum potest, delicatum est; in qua
istud à sancto Ambrosio, vel potiùs ab eodem
Prospero verissimè præclarissimeque dictum
est: Gratia tota repellitur, nisi tota suscipiatur. Sic
ut enim alienus est à numero fidelium, & à sorte san-
ctorum, qui in aliquo à Catholica veritate dissentit, quæ habetur
ita extra gratiam efficitur, qui aliquid de eius pleni-
tudine disjicitur.

Prosper. cons.
Collat. c. 38.

Prosper. Epist.
ad Demetr.
& apud
Ambros.

C A P V T X X V I.

Periculosum est novas semitas in materia de gratia invenire velle,
prætextu vel difficultatum ab Augustino relictarum, vel
majoris lucis, quæ recentioribus accesserit.

Q V A P R O P T E R nec illos quidem A
sine magnis periculis divinæ gratiæ
indagationem vel explicationem in-
stituire semper existimavi, qui de re-
bus istis arcanis ita disputant, quasi hic ma-
gnus esset campus relicta istis vagæ opinandi
libertati, quæ quicquid cum aliqua specie pro-
babilitatis aridet, mox etiam in pulpitis, vel
scriptis etiam voluminibus, defenditur. Pu-
tant enim multa relicta esse ab Augustino in-
decisa, multa solum probabiliter asserta, quem-
admodum in scholis hodiernis fieri solet, in
quibus fas sit liberè ab Augustino discedere.
Quò etiam illa S. Celestini verba torquent:
Profundiores verò difficilioreſque partes intercurrerunt
questionum, quas latius pertractarunt qui hæreticis
resisterunt, sicut non audemus conſentire, ita non
necesse habemus aſtruire. Et hoc obtentu, pro
suo quisque gustu, quod in Augustini doctrina
de gratia non sapit, vel paulò accuratius, B
ab ipsis inventum videtur; ab Augustini au-
toritate sejungit. Multis de causis ista li-
bertas magnoperè periculosa, imo pernicioſa
mihi visa est. Nam in primis eò tendit, ut
nihil penè certi ex Augustini doctrina pro-
bari posset. Nam quicquid novi quisque
commentus esset, hoc statim ad difficilioreſ il-
las referret questiones; ut earum umbrâ tege-
retur. Deinde non intellexit hoc Celestinus
de questionibus illis, quas Augustinus con-
stanter asseruit, vel velut bases doctrinæ Ca-
tholicæ contra Pelagianos defendendo tradi-
dis aut ex ijs perspicuè derivantur. Nam ex

illis ipsa, quam Ecclesia obtinuit, victoria,
de hostibus gratiæ, reportata est. Qualis est
illa inter cæteras: utrum electio ad gloriam
absoluta ex prævisis meritis decernatur. Hæc
enim à gratiæ intelligentia sive Adami, sive
Christi, divelli nullo pacto potest; ut suo tem-
pore & ordine declarandum est. Sed de illis
hoc intellexit Celestinus, quas Augustinus
disputando, & in omnem partem se pro asse-
quenda veritate vertendo, in medio indecisæ
præterivit. Talis est illa latebroſa, de animæ
origine, quam multis locis propter Pelagianos
late pertractavit. Talis & illa, quo pacto ani-
ma, sive ex traduce sive ex carne maçuletur?
Cur hic, non alius, hic isto, alter alio modo,
vocetur ad gratiam? Cur iste rapiatur, ne ma-
litia mutet intellectum; alter melior in hac
vita periturus relinquatur? Cur justior cadat,
minùs justus perseveret? Quomodo unum pec-
catum per alterum puniatur? Cur Deus non
tollat primitus ex homine superbiam, ad quam
domandam tot peccata permittit? Cur per-
severaturis non perseveraturi misceantur? Et
hujusmodi multæ, quæ in Augustini operibus
multis locis videre licet. Quare verba Cele-
stini Pontificis ad quæſtiones ab Augustino
definitas, vel ex definitis palàm consecrantes
velle trahere, non est aliud quàm Augustini
doctrinam de divina gratia quantumcum-
que solidè fundatam, novis exponere di-
sputationibus, & incertam reddere de Pe-
lagiano errore victoriam. Accedit, quòd
argumenti istius de divina gratia illa natura
est,

est, quod haud scio an in ullo argumento ab hæresibus oppugnato locum habet, ut omnia dogmata divinæ gratiæ contraria serpentinis voluminibus ita sint implicata, ut ne latum quidem unguem à semita per Divum Augustinum stratâ & stabilitâ desecti queat, quin omnium errorum contra gratiam, quorum Pelagius insinulatus fuit, reus agi & petagi possit. Quod à sancto Prospero & Leone traditum, fusiùs alibi declarandum est. Ex quo etiam fit, ut nemo in hoc argumento Semi-Pelagianus re ipsa, sed solo nomine, esse possit.

Itaque res hæc periculi plenissima est, vel minimum quid asserere, quod ab illo perspicacissimo duce non sit præformatum. Lepidiùs enim in re præsentis, quàm veriùs dicitur, pygmæum in humeris gigantis ipso gigante plus aut longius cernere. Animosa, ne dicam, superba uno verbo comparatio, quæ significant, se videre, quicquid gigas ille viderit, & adhuc videre, quod ipse non viderit. Quasi verò quicquid viderit, ille dixerit: & quod videre nos præter ipsum putamus, ille non viderit. Multò nobis magis verendum est, ne acies nostra quasi puerulorum imbecillis, non videat, quod mater, cujus humeris infidet, videt; nec liquidò discernat id quod jam vi-

det. Verendum etiam ne nobis idem accidat, quod videndi, discernendique imbecillitate laborantibus pueris ac pygmæis, etiam in humero gigantis ac turri stantibus, contingere solet, ut omnes viros, quod Aristoteles dixit, patres appellent, & omnes mulieres matres, quamvis neque patres neque matres, sed hostiliter inimici sint. Ita profectò istiusmodi nanogigantibus timendù est, ne assertiones novas asserendo, quas præter sancti Augustini regulas cudi posse putant, fucum pro veritate, novos errores pro sana doctrina amplectantur ac venditent. Valde pedetentim suspensoque gradu in lubrico incedendum est. Non statim est veritas quicquid lineamenta quædam veritatis ostendit. Etiam stella sublustri nocte per intercurrentes nubes currere imperitis videntur, quæ fixæ manent. Multæ quippe conclusiones de quibus tantoperè hæc tempestate disputatur, solidissimè fortassis ex Augustini principijs religatæ sunt; quarum vincula, propter nebulas novorum principiorum intercurrentes, non sinantur advertere. An idcirco à tanti Doctoris tramite tam leviter desectendum, vel inustatus novorum ducum & comitum periculo aperiendus est?

C A P V T X X V I I

Paulus & Augustinus matrix & fons omnium conclusionum, quæ de gratia educi possunt.

NAM in providentiæ divinæ semitis non mediocri animadversione dignum est, quod quicquid per mensuras locorum & temporum in corporalibus evoluitur & explicatur, quicquid in spiritualibus argumentando colligitur, totum in quibusdam principijs conglobatum collectumque continetur. Ita semen universam arborem complectitur, quæ tanta in ramorum foliorumque diffusionem prodit. Sic Christus Dominus, quicquid gratiarum spirituum in corpus Ecclesiæ universum redundavit, eminentissimâ quædam unitate complexus est. Sic Apostolus Paulus in tertium cælum raptus, quicquid de divina gratia & prædestinatione, per omnium Doctorum disputationes, concertationes, meditationes, contemplationes hauriunt, velut abyssus & matrix fontium & in se continuit, & brevissimis quibusdam principijs in Epistolarum suarum cõtextu illigavit. Sed quia non parvi ingenij, laboris, & lucis est, illa arcana ecclesiæ, paucis characteribus implicata deducere, & intelligenda proponere, quid aliud existimabimus, nisi divinum ac stupendum istud Augustini ingenium, quantâ perspicaciâ excelsum, tantâ humilitate depressum divinitus electum esse, quod instar novi principij, perennisque fontis intelligentiam tam profundis arcana tantâ ubertate profunderet, ut quicquid de humane naturæ corruptione, de divina gratia, de prædestinatione per modum primorum

principiorum in Apostolo Paulo clausum erat, educeret; quicquid nobis impervium penetraret: atque ita quædam eminenti perfectione doctrinæ suæ, quicquid posterorum sciendi situm extinguere, quicquid omnium eorum dubitationes solvere, quicquid eorum quæstiones enodare, & adversantium argumenta retundere posset, comprehenderet?

Hæc igitur mihi fiducia medullitis inherbat, quando sancti Augustini scripta ad mysteriorum istorum luculentiam volvere ceperim. Nec sanè, quantum arbitrari mihi post multas vigiliis licet, opinio mea me frustrata est. Ausim dicere, nullum esse reliquum argumentum tot acerrimis litigantium conatibus excogitatum, quod non ille vel tanquam ad rem non pertinens præteriverit, vel in principijs factis abundè solverit, contriverit, dissipaverit: nullum dubium quod à Theologis moveri mereatur, cui non satisfecerit. Sed hoc advertere, vel ad intellectum principiorum ejus tanquam venarum latentis auri pertingere, hoc opus, hæc labor est. Cum enim esset scientiæ & sapientiæ admirabilis, ac Dialecticæ scientissimus, mirabilior artis dissimulator fuit. Ex quo contingit, ut non ita cuivis obvium, planumque sit, quid ex quo educat, advertere, vel insurgentium quæstionum nodos ad sua principia per Augustini libros multum dispersa revocare. Non enim occurrunt pauca, quæ à principijs immutabilibus quibus pendunt a vulsa, speciem absur-